

OMA RIIGI AINEORGANISATSIOONINA RAHVUSVAHELISE VÕRGUSTIKU LIIKMEKS

Raija Airio
FIPLV Põhjamaade ja Balti regiooni esimees (2008–2010)
Soome Keeleõpetajate Liidu (SUKOL) president (2005–2007)

SUKOL

Soome Keeleõpetajate Liit (Sumoen kielenoppettajien liitto, SUKOL) on tegutsenud keeleõpetuse edendamisel ja keeleoskuste parandamisel ja mitmekesistamisel 50 aastat.

Algselt 1000-liikmeline organisatsioon on kasvanud tugevaks 6000 liikmega liiduks. Pärast viimast organisatsioonilist reformi 1993. aastal koosneb liit nüüd 30 piirkondlikust ja kaheksast üleriigilisest keeleõpetajate ühingust (inglise, prantsuse, saksa, itaalia, vene, hispaania, rootsi ja soome keel). SUKOLi keskus on Helsingis ja selle personal on viis inimest. SUKOLi juhatus koosneb presidendist ja kümnest liikmest, kes esindavad mitmesuguseid liikmesühinguid.

Tulevikus võivad teisedki tegutsevad keeleõpetajate ühinged tõenäoliselt SUKOLiga liituda. Meilt küsitakse sageli: „Kuidas suudab Soome haridussüsteem kohaneda üleilmastumise väljakutsetega – vajadusega uute keelte järele?“ Praegu näib keelte õppimine liikuvat hilisemasse eluikka. Koolid ei suuda pakkuda küllalt palju erinevaid keeli piisavalt varases eas, mis on vajalik heade ja kindlate teadmiste saavutamiseks valitud keeltes. Seetõttu on järjest rohkematel täiskasvanutel vaja alustada keeleõpinguid kohe pärast tööle asumist. See ilmneb suurenenud nõudluses täiskasvanute vabaharidusasutustes isegi selliste eksootiliste keelte järele nagu araabia, hiina või jaapani.

Kui võrrelda maailma 1960ndatel aastatel ja 21. sajandil, on märgata teatavat paradoksi – kuigi globaliseerumine muutub üldisemaks, väheneb mitut keelt valdavate inimeste arv järjekindlalt. Kampania 1980ndatel aastatel „Kielitietty – vieras kieli ystäväksi“ (Saa sõbraks võõrkeelelega) püüdis juhtida otsustajate ja lapsevanemate tähelepanu võõrkeelte tähtsusele. **Kampania „Mitmekeelne Soome“** aastatel 2005–2007 täitis sama eesmärgi. See projekt on lõppenud, kuid töö keeleõpetuse arendamisel jätkub.

Liikmete hulgas kõrgelt hinnatud erialaajakirja „**Tempus**“ on nüüdseks välja antud rohkem kui 40 aastat. Uued tuuled infojagamisel hakkasid puhuma, kui SUKOL avas 1996. a. oma veebisaidi www.sukol.fi, mis võimaldab liikmeks olevatel õpetajatel ja organisatsioonidel kergesti saada ajakohast teavet. Uuendatud leheküljed avati Euroopa keeltepäeval septembris 2007. Nüüd saab aktiivne liidu liige kui ka reaõpetaja veelgi enam kasu. Veebikülgedelt võib leida populaarse vestlusfoorumi uuendatud vormis. Uudiseks on presidendi blogi.

SUKOL on püüdnud saada mõjukamaks ka rahvusvaheliselt ja on ergutanud keeleõpetajate aktiivset koostööd keeleõpetuse heaks. Alates 1958. aastast **oleme etendanud tähtsat osa Nüüdiskeelte Õpetajate Rahvusvahelise Liidu (Fédération Internationale des Professeurs de Langues Vivantes, FIPLV) tegevuses**. Selline katusorganisatsioon nagu SUKOL puudub liigagi paljudes maades. Paljud projektid on teoksil, et püüelda selle eesmärgi poole.

SUKOL on teinud koostööd mitmesuguste organisatsioonidega, nagu Soome Haridustöötajate Ametiühing (Opetusalan Ammattijärjestö), et kindlustada keeleõpetajate õiguslikku, majanduslikku ja sotsiaalset seisundit ja parandada nende töötingimusi.

SUKOLi töö keeleõpetuse ja -õpetajate heaks on viimastel kümnenditel raskenenud, sest otsustusõigus haridusküsimustes on üle antud riigi tasandil kohalikele võimuorganitele. Peaks olema võimalik levitada teavet otsustajate hulgas riigi tasandil, igas paikkonnas, igas haridusasutuses ning õpilaste vanemate hulgas. Ka Euroopa Ülemkogu ja Euroopa Komisjon tuleks lülitada sellesse nimekirja, sest just seal kujundatakse keeleõpetuspoliitikat, mida Soome peab arvesse võtma.

Keeleõpetust tuleb pidevalt hoida tähelepanu keskmes. SUKOL on omalt poolt avaldanud mõju, et keeleõpetus võeti Soome valitsuse uusimasse programmi ja hariduse arengukavasse. Valitsus ja teised otsustajad peaksid austama oma lubadust mitmekesistada keelte valikut ja parandada keeleõpetuse kvaliteeti.

Tuleb märkida, et Leonard Orban on määratud Euroopa Liidu keelelise mitmekesisuse volinikuks ja Euroopa Komisjon nimetas 2008. aasta **Euroopa kultuuridevahelise dialoogi aastaks**. Lisaks sellele, ÜRO Peaassamblee, tunnistas, et tõeline mitmekeelsus edendab ühtsust mitmekesisuses ja rahvusvahelist üksteisemõistmist, kuulutas 2008. aasta **rahvusvaheliseks keelteaastaks**. Seega on üldiselt tunnustatud, et igas vanuses inimestel on õigus heale, mitmekesisele keeleoskusele ja kultuurilistele teadmistele mitmekeelses ja mitmekultuurilises globaalses ühiskonnas.

FIPLV

FIPLV (Nüüdiskeelte Õpetajate Rahvusvaheline Liit – Fédération Internationale des Professeurs de Langues Vivantes), mis asutati Pariisis 1931. aastal, on ainuke rahvusvaheline ühing, kuhu kuuluvad mitme keele õpetajad. Valitsusvälise organisatsioonina on ta koostöösuhetes UNESCOga ja on esindatud Euroopa Nõukogu juures. Tema peakorter asub Euroopa Nüüdiskeelte Keskuse (European Centre for Modern Languages, EMCL) ruumides Austrias Grazis.

FIPLV kõrgeim organ on Maailmaassamblee, mis toob kokku liikmesühingute esindajad iga kolme aasta järel. Maailmanõukogu, mis koosneb rahvusvaheliste ühe keele õpetajate ühingute, FIPVL regioonide ja eri riikide mitme keele õpetajate ühingute esindajatest, tuleb kokku igal aastal. Täitevkomitee, mis koosneb viiest ametiisikust, kes on valitud kolmeks aastaks, tuleneb kokku iga kahe aasta järel. Aastateks 2007–2009 valitud ametiisikud on:

President – Terry Lamb (Ühendkuningriik)

Asepresident – Margareta Leoj (Rootsi)

Peasekretär – Denis Cunningham (Austraalia)

Pealaekur – Leena Hämäläinen (Soome); tegevpealaekur 1.4.2008–31.12.2009 Kirsti Santaholma (Soome)

Väljaannete toimetaja – Cecilia Odé (Madalmaad)

FIPLV **eesmärgid** on edendada elavate keelte õpetamist ja õppimist, et soodustada ja arendada suhtlemist, mõistmist, koostööd ja sõbralikke suhteid maailma kõigi rahvaste vahel; arendada, toetada ja edendada meetmeid õpetatavate keelte valiku mitmekesistamiseks; parandada keeleõpetuse kvaliteeti ja teha õpetus kõigile kättesaadavaks; arendada mitmekeelse hariduse järjepidevust ja ühtsust alg-, kesk- ja kõrghariduses ning täiskasvanute koolituses; parandada tulevaste ja tegutsevate keeleõpetajate kutsealast ettevalmistust ja arengut kõigis haridussektorites; aidata ja anda nõu keeleõpetajate kutseühingute asutamisel; koordineerida ja arendada liikmesorganisatsioonide tööd; julgustada erinevate keelte õpetajate ühingute esindajaid samal maal üksteisega koostööd tegema, et edendada keelte õpetamist ja mitmekeelsuse põhimõtetele rajanevat keelepoliitikat; toetada liikmesühingute vaateid riigi tasandil ja esindada neid rahvusvaheliselt, olla vahendiks maailma eri piirkondade võõrkeeleõpetajate rahvusvaheliseks solidaarsuse edendamisel.

FIPLV **liikmed** võivad olla kas rahvusvahelised ühe keele õpetajate ühingud või ühe riigi mitme keele õpetajate ühingud. Esimesse kategooriasse kuuluvad praegu IATEFL ja LATEUM (inglise keel), ILEI (esperanto), FIPF (prantsuse keel), IDV (saksa keel), SIPLE (portugali keel) ja MAPRYAL (vene keel). On ka assotsieerunud liikmeks oleku võimalus. Teise kategooriasse kuuluvad eri riikide mitme keele õpetajate ühingud, mis ühendavad mitmete keelte õpetajaid kohalikul tasandil, FIPLV-I on umbes 25 liiget kõigist maailmajagudest.

Iga kolme aasta järel korraldab FIPLV **maailmakonverentsi**. Viimane toimus Rootsis Göteborgis juunis 2006. Järgmine on Venemaal Moskvast 2.-4. juulini 2009.

FIPLV-I on oma veebisait www.fiplv.org ja kuni selle aastani andis ta kaks korda aastas välja ajakirja „**FIPLV World News**“. „FIPLV World News“ edaspidi enam ei ilmu. Nüüdsest peale pannakse suuremat rõhku veebisaidi arendamisele ja uuendamisele. FIPLV avaldab ka enda korraldatud seminaride ja kongresside toimetisi.

Aastal 2006 avaldati erikõide FIPLV 75. aastapäeva tähistamiseks „Languages Teaching: A Worldwide Perspective – Celebrating 75 Years of FIPLV“ ja „Language Diversity in the Pacific“.

FIPLV annab igal aastal **auhindu** silmapaistvatele keeletespetsialistidele. FIPLV auhindade saajad 2007. aastal olid Olga Ozolina (LALT, Läti), György Szépe (MANYE, Ungari) ja Kyllikki Viikuna (SUKOL, Soome). 2008. aastal saavad auhinnad Natalia Gvišiani (LATEUM, Venemaa), Gail Spence (NZALT, Uus-Meremaa) ja Marja Martikainen (SUKOL, Soome).

FIPLV töötab projektiga „**Keeleõpetajate ühingud ja toetus koostöö kaudu**“ (Language associations and collaborative support – LACS) EMCL programmis 2008.–2011. aastaks „Keeleõpetajate rolli tähtsustamine – pädevused – võrgustikud – mõju – kvaliteet“. See parandab ja tugevdab suhteid FIPLV ja ECMLi vahel. Projekti peaeesmärk on EMCLi väljaannete levitamine keeleõpetajate ühingute võrgustiku kaudu. Projekti veebisait on <http://lacs.ecml.at/>. Kooskõlas FIPLV põhikirjaga on FIPLV algatanud regionaliseerimise protsessi, mis võimaldab konkreetsemat koostööd naaberriikide ühingute vahel mitmesugustes maailma piirkondades. FIPLV soodustab ka koostöösuhete erinevate keelte õpetajate vahel piirkondades, kus tal on vähe liikmeid (nt. Aafrika, Aasia, Ladina-Ameerika).

FIPLVi täitevkomitee järgmine koosolek toimub arvatavasti Grazis 2009. a. jaanuaris. Maailmanõukogu ja -assamblee koosolekud on Moskvast 30. juunil ja 1. juulil, enne FIPLV

maailmakongressi 2.-4. juulini 2009. Maailmanõukogu ja -assamblee koosoleku protokollid avaldatakse FIPLV veebisaidil.

NBR

Maailmaassamblee koosolekul 2007. a. asutas FIPLV organisatsiooni nimega **FIPLV Euroopa**, mille esimees on Konrad Schröder Saksamaalt. Soovitatakse asutada samalaadsed katusorganisatsioonid Aasias, Aafrikas ning Põhja- ja Lõuna-Ameerikas, et edendada koostööd naaberriikide ühingute vahel.

FIPLV vanim regioon on **Põhjamaade ja Balti Regioon** (Nordic-Baltic Region, NBR), millesse kuuluvad LMS (Rootsi), LMS (Norra), STIL (Island), LALT (Läti) ja SUKOL (Soome). Täitevkomitee viib ellu assamblee koosolekul tehtud otsuseid ja tegutseb vastavalt seal antud juhtnõudele. Leedu saab NBRi liikmeks lähitulevikus. Taani, Eesti, Gröönimaa ja Fääri saarte õpetajate ühingud, kes seni FIPLVsse ja NBRi ei kuulu, on väga oodatud liituma.

NBRi kuuluvad ühingud korraldavad koos **konverentse, seminare** ja muid üritusi. Järgmine NBRi seminar on 2010. aastal Islandil Reykjavikis. Iga aasta 26. septembril tähistatakse kogu Euroopas Euroopa keeltepäeva. NBRi ühingud korraldavad ka mitmesuguseid kohalikke täiendõppeseminare, oma riikide ja rahvusvahelisi konverentse ja võtavad osa mitmesugustest projektidest. Kõik osapooled etendavad tähtsat osa Euroopa keeleõppe raamdokumendi elluviimisel.

Kõik NBRi liikmesühingud teevad tihedat koostööd vastavate maade haridusministeeriumide ja muude asjaomaste asutuste ja organisatsioonidega.

NBRi elektrooniline uudiskiri, mis kajastab kõigi NBRi liikmesühingute ja sinna mittekuuluvate ühingute põhitegevusi arendati välja 2004. aasta lõpul ja on kättesaadav FIPLV veebisaidil. Liikmesühingutel on ka oma ajakirjad ja veebisaidid.

Üheks oluliseks probleemiks on teiste võõrkeelte staatus, mida õpetatakse koolides peale inglise keele. Liiga vähe õpilasi ja üliõpilasi soovib õppida võõrkeeli, et saada hakkama üleilmastuva tööelu nõuetega. NBRi liikmesühingud seisavad ka probleemi ees, et paljud nende liikmed jõuavad mõne aasta pärast ärateenitud pensioniikka. See tähendab, et ühingud peavad aktiivselt värbama uusi liikmeid.

NBRi täitevkomitee pidas oma koosoleku Leedus Vilniuses 19. juunil 2008. Komitee hakkas ette valmistama NBRi uut põhikirja ja reegleid. Järgmised koosolekud (täitevkomitee, juhatus ja assamblee) peetakse ühenduses FIPLV maailmakongressiga Moskvas 2009.

FIPLV uusim regioon, **Lääne- ja Kesk-Euroopa regioon**, asutati Leipzigis 27. märtsil 2008. See on tähtis samm Kesk- ja Lääne-Euroopa keeleõpetajate ühingute koondamisel.

KOOSTÖÖST SAADAV KASU

Ühingute **ühtsem ja efektiivsem** tegutsemine annab järgmisi eelised:

- Ühine väljaanne või veebisait, õppe- ja testimaterjalide väljaandmine, ühine täiendõppepäevade korraldamine **hoiab kokku raha ja energiat**.
- Saab võimalikuks palgata **alalisi töötajaid**, mis võimaldab professionaalsemat tegutsemist.
- **Ühisprojektid edendavad keelte õppimist** laialdasemalt.
- Keeleõpetajate **õiguslikku, majanduslikku ja sotsiaalset olukorda** saab kergemini parandada, kui nõudmisi esitab suurem rühm õpetajaid.
- **Otsustajate veenmine**, et on vaja edendada keelte õpetamist on mõjusam ühiste pingutustega.
- Võib saavutada **suuremat avalikkuse tähelepanu** andes auhindu (nt. Aasta Keeletegu) ja korraldades üritusi (nt. Euroopa keeltepäev) koostöös.
- Oma riigi ja rahvusvaheline võrgustik ja kuulumine Balti, Euroopa ja maailma keeleõpetajate kogukonda avab **uksed paljudesse võrgustikesse Euroopas ja kogu maailmas**.
- Oma riigi ja rahvusvahelised seminarid ja konverentsid võimaldavad **kokku saada kolleegidega ja jagada kogemusi**.

Ja viimaks:

- **Kohtumine kolleegidega, sõpruse sõlmimine ja üheperetunne on tore!**